

Ілюстрована політична, просвітна і господарська часопись.

Виходить що тижня в суботу.

Редагує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: в Австрії й Угорщині: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодинокі числа коштують у Львові 10 сот., на провінції 12 сот. За границею „Свобода“ коштують на цілий рік: в Німеччині 6 марок; в Росії 3 рублі; в Америці 2 долари.

Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА“, Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 13.

ЛЬВІВ, субота, дня 25 марта 1916.

Рік XX.

Українські провідники у начального вождя австро-угорської армії архикнязя Фридриха.

З воєнної пресової кватири доносять:

Його Цісарська і Королівська Високість полевий маршалок архикнязь Фридрих прийняв дня 19. марта с. р. послів до ради державної д-ра Костя Левицького і Миколу Василька, котрі висказали подяку Української Загальної Ради за опіку, уділену ц. і к. адміністрацією на областях російської України, занятих австро-угорськими військами. Президент д-р Левицький зазначив, що з сеї причини Українці в Росії мусять набрати переконання, що спасене і будучність Українців є тільки в Австрії і при Австрії та при славній династії. Начальний вожд армії, котрий прийняв депутацию в спосіб як найласкавіший, всказав у своїй відповіді на сумний стан, в яким уступаюча російська армія оставила сі області. Дятого господарське відроджене стрічає великі трудності. Поборене сих трудностей, справедливості супроти нещасної людности, уділене її на всіх полях після можности благословенств адміністраційної опіки — отсе провідні засади відносних заряджень. Його Цісарська і Королівська Високість додав до сих заяв, які відносять ся до Українців на занятій області в Росії, еще слова признання для хоробрости і доброї постави українських жовнірів з Галичини і Буковини, а також для славних діл українських стрільців і Гуцулів.

Президента д-ра Левицького і віцепрезидента Василька запрошено опісля на снідане до архикнязя.

Зміна календаря в станиславівській епархії.

Нашій редакції не щастить в писаню про зміну календаря, яку для своєї епархії впровадив станиславівський єпископ Хомишин, бо вразлива на сю справу цензура місто статі оставляє в Свободі тільки... чисті білі місця. Так само конфіскують і Діло і лишень одному Українському Слову вдало ся якось в числі 71 з 16 с. м. перейти доволі щасливо прокураторські руки, хоч і в тій статі видніють білі плями. З огляду на те, що справа зміни календаря є для нас великою ваги, ми використовуємо цензуровану статю про сю справу з Українського Слова і подаємо її нашим читачам, щоби дещо більше довідали ся про календарську справу і про становище до неї нашої суспільности. Укр. Слово пише:

„Широкий загал занепокоїв ся вісткою про зміну календаря в станиславівській епархії. Про справу сю годі довше мовчати, бо заговорили про неї всі польські газети широко, односторонно і односторонно, а що важніше, справа та виходить далеко по за межі чисто церковних справ і врізується глибоко в наше національно-політичне жите.

Коли польські дневники в цілій черзі статей і передовиць підносять ту справу до висоти історичної події та історичного документу, українська преса говорить доси про неї — білими місяцями...

Тому хочемо нині поговорити про зміну календаря спокійно, холодно, безпристрастно; чей на сей раз пощастить нам доля вийти ціло з під машинового кріса цензури...

Передовсім треба нам зазначити, що юліянський календар є одного зі зверхних ознак східного обряду і він, як і інші права уніятської церкви, має за собою вікову традицію. Історія вчить, що о скільки права нашої церкви находили пошану, звязь між нашою церквою і Римом затіснялась, кріпшала, росла. Тому переведенє всякої реформи в тій області мусить бути плодом всестороннього обдумання, глибокого вирозуміння і розваги. Реформу на церковнім полі можна перевести що-йно по відповіднім підготовленю, по совісім провіреню справи.

Другим засадничим услівем є, щоби ту реформу переводили чинники, що до котрих права рішана не може бути й тіні сумніву. Такими чинниками — стоячи на історично-правнім становищі — уважаємо наших трех єпископів, провінціоальний синод, а тим самим і всіх вірних репрезентованих своїми душпастирями.

Є цілий ряд папських письм і привілеїв, які дають нашій церкві запоруку, що без участі згаданих вже чинників, себто: трех єпископів, провінціоального собору і без затвердження Риму ніяка зміна у нашій церкві не може бути предпринята.

Під сю пору два наші єпископські престолі осиротіли: перемиський єпископ „на правді“, львівський митрополит на заслано. Із-за воєнної заверухи провінціоальний синод не може відбутися.

Одною з найтяжших для нас обставин є те, що під сю пору нема митрополита Шептицького. Значить: нема голови уніятської церкви, який своєю діяльністю започаткував новий час в історії та розвитку тої церкви; нема того, що у відношеню до закордонних Українців був представителем думки папи Урбана VIII. і не лиш письменним посланієм, а дійсно ділом доказав, що йде по дорозі здійснення Урбанового заповіту „навернути схід“ і своїм засланем заповнив одну з красших глав нашої історії „о післанництві українського народу в католицькій церкві“.

Не стало того, що своїм житем і діяльністю заслужив собі на те, щоби в справах тої церкви, якої боронив до послідної хвилі і за яку він страдає на заслано, його гадка

і слово не були поминені, а його права вкорочені.

Що до сути самої справи реформа станиславівського владики не числить ся з тим, що справа календаря має за собою довголітні науки і цілу літературу, яка оконечно не порішила того питання. Юліянський і григоріанський календар є збудовані на зовсім відмінній підставі і само пересуненє свят о 13 днів справи не полагодує.

Станиславівський владики вводить зміну ту у своїй епархії, яка обіймає 14 повітів і Буковину. Як далеко сягає та реформа? Ажже ще пару повітів станиславівської епархії стогне під московським ярмом, а Буковина зі своїми уніятами представляє зникаюче число вірних. Легко собі уявити, яке замішанє викликав той розпорядок серед простолюда, яке на те находить лише одно толкованє, іменно те, що використовується воєнну заверуху, щоби впровадити польшенє, тим більше, що з польської сторони справу зміни календаря висувано все в тій думці.

А яке замішанє, який заколот і сполптворене викликала чи викличе та справа в пограничних селах чи повітах станиславівської епархії?

Бо треба ще одно взяти під розвагу. Переживаємо время люте. Наш нарід побитий воєнним лихолітєм, в стані воєнного подразнення не має сили ні спромоги холоднокровно ту справу судити і думати над нею.

З огляду на становище закордонних Українців, яких прихильність до Австрії головню основана на пересвідченю про нашу легендарну свободу національну, про повну автономію нашої національної церкви, отже вказанє як найбільше пошанованє прав і привілеїв греко-католицької церкви; в противнім случаю наші закордонні брати легко можуть добачити, що в тім напрямі введена новість створює нові різниці між нами самими і закордонними Українцями.

Є ще й інші згляди, які промовляють проти переведення зміни календаря під сю пору і в таких обставинах нема найменшого сумніву, що Москалі викують з тої події зброю і уживуть її як агітаційне средство для ослаблення прихильних для Австрії настроїв серед українського населення, а головню серед інтелігенції і представлять її як єзуїтський замах, виконаний на свободу і церков австрійських Українців. Не треба забувати, що як-раз станиславівська епархія є воєнною областю, що справа та при можливо найменшій хвилі пересуненю боєвої лінії на захід, опинить ся поза боєвою лінією.

Зовсім зрозуміле, що обставини хвилі не позволяють нам про те все писати широко і вичерпано. Ми зібрали головні причини, яких вислідом є, що ми признаємо, що богато річий може бути в найближшій будучности предметом поважних розважувань, але стоїмо непохитно на тім становищі, що така зміна мусить наступити рівночасно на всіх областях галицької митрополії, у відповідній

порі і мусить бути переведена при спаділанню відповідних властивих чинників”.

Проти зміни нашого церковного календаря на латинський (у нас званий польським) заявили ся одногосно всі наші верховні політичні організації як Загальна Українська Рада у Відні, Народний Комітет у Львові і Український Парляментарний Клуб. Від Загальної Української Ради і Народного Комітету відійшли вже до президента міністрів графа Штірка, до міністра просвіти і віроісповідань д-ра Гуссарека і до міністра внутрішніх справ князя Гогенльогого широкі протести проти скасування нашого церковного календаря в стани славівській епархії (як звісно, в архієпархії львівській і в перемиській епархії обов'язує греко-католиків дотеперішній календар) і відпоручники (президія) нашого парламентарного заступництва — др. Кость Левицький і Микола Василько — заложили у правительстві рішучий устний протест проти всякої зміни церковного календаря.

В календарській справі заявив ся против також Ставропільський Інститут у Львові, найстарше на Україні товариство, яке все боронило прав нашої церкви, до чого має воно право і обов'язок на основі своїх статутів. Ставропільський Інститут, котрого загальні збори, скликані на 16. с. м. в справі зміни календаря львівська поліція заборонила, заявив ся однодушно проти зміни нашого старого церковного календаря і вислав в тій справі пропамятне письмо до правительства.

Так само проти зміни нашого церковного календаря на латинський заявили ся всі українські газети і ціла українська суспільність. З ріжних сторін краю, особливо зі станиславівської епархії — як довідуємо ся — наші люди і громади висилають письма під адресом нашого парламентарного заступництва у Відні з протестом проти зміни нашого церковного календаря на латинський.

З наших посольських кругів доносять нам з Відня, що справою зміни нашого церковного календаря на латинський заінтересували ся визначні німецькі політики з християнсько суспільної партії і вислали до графа Штірка і д-ра Гуссарека депутацію під проводом долішно австрійського маршалка князя Ліхтенштайна і бувшого міністра д-ра Гесмана з протестом проти якої небудь зміни теперішнього календаря в греко-католицькій церкві, а то з огляду на воєнну хвилю та теперішні і будучі інтереси і задачі Австрії серед українського народу, як і з огляду на добро самої греко-католицької церкви. Сей протест найвизначніших німецьких політиків і найбільше впливових людей в Австрії зробив серед правительствених кругів велике вражінє.

Не менше вражінє викликало і становище, яке що до зміни нашого календаря заяв президент (намісник) Буковини граф Меран. Він довідавши ся про зміну календаря, заряджену єпископом Хомшином, відніс ся сейчас з обширним представленням до правительства у Відні і заявив ся проти зміни з тих самих причин, що князь Ліхтенштайн і др. Гесман.

Становище українського народу в справі зміни календаря ясне і всім звісне, хоч обширніше про него писати годі з огляду на велику дражливість п. прокуратора у Львові. Зробимо се мабуть аж по війні.

Воєнна самопоміч.

По кожній більшій війні слідуєть більші зміни не тільки в політичній, але нераз ще більше в господарській устрою держави. Се буде безперечно по теперішній світ-вій війні, війні, якої досі в людській історії не бувало.

Прийде мир, прийдуть по мирі нові закони, нові порядки — сподіємо ся, що ліпші як перед війною — а з ними прийде можливість відбудови знищеного житя, в першій мірі господарського. З окрема в східній Галичині, де війна принесла найбільші спустошеня, треба часто відбудовувати під самих основ, бо пропали не тільки будинки, але нераз і весь господарський живий і мертвий інвентар. Відбудова господарського житя потребує у час не рік, не два, а цілі десятки

літ треба буде гоїти рани, які нанесла нам теперішня світова заверуха.

Теперішне покоління, яке остане живим по війні, буде змушене працювати не з нині на завтра, як се найчастійше було досі, воно мусить працювати для будучих поколінь, що би дати їм можливість прожитку. А услівя праці будуть по війні значно тяжші, як досі. Податкові тягарі зростуть безперечно, хоч рівночасно бракне на якийсь час рук до праці, бо не один з керманців господарства і кормителів родини положить свою голову на поли бою і не верне більше до своєї родини. Нині годі навіть в приближеню оцінити величину нещастя, яке спало і спаде на наш нарід. Всіх наших людей тревожить передовсім думка про смерть дорогої особи, що нині як жовнір стоїть у поли і думка про нужду, котра звичайно прийде в родину по смерті сеї особи.

Остануть по поляглих повдовілі жінки і осиротілі діти, а нераз ще і старенькі родичі, безпомічні, часто без средств до житя.

Та живий про живе думати мусить. Треба розпочати боротьбу за дальший прожиток тої дрібноти, яка спала на голову повдової жінки, бо не стало того, що досі їх кормив. Треба діточки сирітки не лишень нахкормити, але і одягнути і виховати. На се однак треба средств, треба гроша, особливо у нашого українського народу і перед війною бідного, а тепер ще біднішого.

На теперішне покоління спадає небувала задача ратувати перед грозьбою ліцитацій і відбудовувати знищені господарства та дбати про родину. Супроти безміру нещастя поміч одиниць зробила би ту не дуже багато. І тому показала ся потреба розширення сеї помічі при підмозі держави і опертя її на як найширші підстави. Се зробила вже наша австрійська держава, перша в сім згляді в цілім світі, даючи почин до воєнного обезпеченя, яке не є обчислене на зиск, бо є інституцією ц. к. австрійського військового фонду для вдів і сиріт і стоїть під опікою нашого цісаря.

Се воєнне обезпеченє є для нашого народу незвичайно важне, бо в разі смерті члена родини, що є тепер у поли, родина одержує від разу більшу готівку, котра уможливить її провадити дальше підприємство чи ремесло чоловіка. Для українських селян, яких дрібні господарства є нераз дуже задовжені, виплата асекурації на случай смерті члена родини, дуже часто вратує господарство перед ліцитацією, на яку по знесеню теперішньої мораторії (проволами в справі довгів) ріжні банки і Жиди будуть їх виславляти. Тоді більша готівка, що буде під рукою, вратує не одно наше сільське господарство і тільки завдяки тій готівці нераз земля, кормителька нас всіх, остане при наших народі.

Через воєнне обезпеченє обезпечать ся жите жовніра на протяг одного року від дня зголошеня. Рівнодушно є, чи обезпечений жовнір згине на поли, чи помре в шпитали в наслідок ран або недуги, чи відтак по повороті дома; тільки за самоубійників не виплачують нічого. Хто згине чи помре до року від дня обезпеченя, тоді той, що його обезпечував, одержить повну суму обезпеченя. До заключеня договору не потреба ніяких лікарських оглядин, як се є при звичайних обезпеченях на жите, отже можна обезпечувати жовнірів, які є вже в поли.

Видаток на обезпеченє (премія асекураційча) є дуже незначний. Від кождої сотки кор. обезпеченої суми за жовнірів так званих „штандових“ і за резервістів платить ся 7 корон премії, за ополченців (ляндштурмістів), котрих в теперішній армії є найбільше, платить ся від сто корон всего 4 К. 50 сот. Коли хто обезпечує „штандового“ жовніра або резервіста на 1000 К, то платить премії 70 К, за ополченця платить ся тільки 45 К. Наші селяни обезпечують звичайно на квоту 1000 К або трохи висшу.

Для бідних людей, що з державних фондів побірають причинки за своїх членів родини, покликаних до військової служби, при думано значну полєкшу і в сплаті сеї дрібної премії. Іменно всі ті, котрі побирають прилинки (чи як у нас з польська говорять „за силки“), премію можуть сплачувати в п'ятимісячних або в десятипівмісячних ратах. Приміром коли наша селчка хоче обезпечити свого мужа чи сина на одну тисячку корон, а

він пішов до війська вже підчас війни (ополченець), то через п'ять місяців потребує платити по 9 корон місячно, а на случай його смерти хочби по заплаті першої рати одержує тисячу корон. Можна обезпечити не тільки свояків, але і чужих людей пр. господар наймита, майстер челядника і т. д. Зовсім природно, що можуть обезпечити ся і самі жовніри і се в інтересі своїх родин повинні вони робити, особливо тоді, коли розпоряджають якоюсь призбираною готівкою. Нашим українським жовнірам, що є за фронтом і можуть се зробити, радимо обезпечити ся хочби на 500 К, від котрих звичайно будуть платити всего 22 К 60 сот.

Коли би війна тревала довше як рік, то обезпеченє на слідуєчий рік треба відновити. Коли війна скінчить ся скорше як до року від дня зголошеня внесеня, то обезпеченє таки треває до року, при чім можна його тоді перемінити на звичайне; в тім случаю половину заплаченої премії вчисляють на заплату премії від звичайного житевого обезпеченя.

Далекосяглість і вагу воєнного обезпеченя зрозуміли всюди в австрійських краях і мимо того, що сей рід обезпеченя треває щойно від кількох місяців, зголосило ся до си понад сто вісімдесять тисячів (180.000) родин, котрі обезпечили своїх членів, що є при війську і не одна вже родина по погібшим завдячує можливість свого істнованя як раз воєнному обезпеченю.

Воєнне обезпеченє прийняло ся і у східній Галичині та на Буковині серед нашого народу, але не в такій мірі як серед Чехів або Німців. Для східної Галичини отворено окрему філію (в намісництві) у Львові, де директорами є др Альфред Говикович (український адвокат і діяч з Терєбовлі) і др Тон і вона збирає зголошеня і з українськими сторонами урядує по українськи; в краю можна зголошувати ся в староствах або податкових урядах. Всі друки в зголошеню треба виповняти тільки по українськи, бо на українські зголошеня дістане ся полісу в українській мові, Се мусимо пригадати всім нашим людям, щоби шанували себе і свою мову при нагоді зголошуваня о воєнне обезпеченє, котре всім горячо поручаємо.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ФОНДІ

Датки належить відсилати під адресою: Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10, на вилєдкову книжочку ч. 5000 з допискою „Народний Фонд”.

Світова війна.

На російським фронті.

Як було до передвидженя, німецька офензива (наступ) на західний фронт, вимірена головню проти сильної французької крідости Верден, поділлала також на події на російським фронті. Москалі для улєкшеня становища французько-англійської армії на західнім фронті і для перешкодженя Німцям зібрати більші сили проти сего фронту, розпочали сильну офензиву і то рівночасно на двох кінцях пронту, на півночі коло Двиньска проти німецької армії і на полудні — на Буковині, а передовсім в східній Галичині над Дністром проти австрійських станович і над Стрипою на захід від Тернополя та в околиці Козлова проти станович союзних армій. Як все перед тым, так і тепер, не щадили Москалі своїх жовнірів і тому понєсли великі втрати в людах, Завзята боротьба шалїла в мостовий причілок — шанці — коло Устєчка над Дністром о кільканайцять кілометрів на північний захід від Заліщик. О мостовий причілок коло Устєчка іде майже безпереривна боротьба вже від пів року і підчас памятної різдвяної російської офензивы в кішеч грудня мин. року і з початком січня сего року

Москалі на дармо завзято острілювали і штурмували наші полеві шанці коло Устечка.

В останніх днях московський напір на Устечко був дуже нагальний і сильний. Вдесятеро переважаючи сили перли на сю місцевість, яку вкінці наші хоробрі війська (цісарські драгони і сапери) під проводом полковника Плянка мусіли дня 19 марта опустити. Устечко заняли Москалі. Часть нашої залоги і ранених переправлено на човнах на полудневий беріг Дністра. Решта наших хоробрих оборонців Устечка вже не могла дістатися на другий беріг Дністра, а не хотючи здатися, рішила перебити ся силою через московські лінії. Се її справді удало ся і воча під проводом команданта Устечка полковника Плянка получила ся з нашими передними відділами, окопаними на північний захід від Заліщик. З полевих укріплень коло Устечка не остало і сліду, їх висаджено у воздух. На інших точках російського фронту слідно було більше оживлену діяльність артилерії. Поменші приступи московських військ відперто з успіхом і задержано в і становища.

Свій частинний успіх коло Устечка над Дністром оплатили Москалі дуже солоно на півночі. В околиці озер Дрисвіти, Постави, Нароч і Вишнів, положеними на полудне від Двиньска (на півночі вже не далеко від Балтійського моря) Москалі рівночасно з офензивою на східній Галичині розпочали сильний наступ проти Німців. Ся офензива скінчила ся для Москалів повним погромом, про що свідчить хочби се, що в одній тільки околиці над озером Нароч начислили Німці девять тисяч двіста сімдесят московських трупів. Німці всюди відперли московський наступ.

Розмірно скорий прихід весни приспішить розв'язку воєнних подій на найблизшій нам російській фронті і ми уповаючи на хоробрість і силу союзних армій, можемо спокійно вижидати корисного для нас перебігу весняних боїв.

На італійським фронті.

Події під Верден відділали також на італійський фронт. На жадане з Парижа розпочали Італійці нову велику офензиву проти нашого фронту. Сій офензиві — як пишуть заграничні газети — був противний начальний італійський полководець генерал Кадорна, але розпочав її тільки під натиском з Франції, як і під натиском з Риму, де тепер італійські послы сварять ся в парламенті, обвинувачуючи правительство і управу армії, що вони є винні дотеперішнім італійським погромом. Італійці розпочали острілювати з найтяжших гармат всі важніші точки фронту над рікою Сочею (Ізонцо), на каринтійській і тирольській границі, передовсім примістки коло Гориції і коло Тольмайну. Найбільшу охоту мають Італійці здобути наші укріплення коло Гориції, бо туди веде найкоротша дорога до Герсту (Трієсту), головного австрійського міста над Адрійським морем, куди Італійці від початку війни за всяку ціну хотять дістатися. Перебіг теперішних битв на італійським фронті є для наших військ — як і давніше — дуже корисний. Мимо всяких зусиль і жертв не віднесли Італійці ніякого успіху, противно, наші полонили значне число Італійців, здобуваючи при тім муницю, місцями заняли перші італійські рови, задержуючи натомість всі свої дотеперішні становища.

На Балкані.

З того фронту є вісти скупі, бо нема там тепер більших подій. Передні сторожи наших військ посунули ся вже дуже близько під саму Вальону в полудневій Альбанії і вижидають мабуть приходу дальших відділів і доставлення гармат, які гірськими доріжками можуть посувати ся тільки дуже поволи. В кожнім разі недалеко хвиля, що і там мине час зглядного спокою і прийде до більших битв.

Під Солунем спокій. Французькі війська одержали приказ бути готовими до від'їзду. В солунській пристани где більше число французьких кораблів, готових на приказ з Парижа забрати французську армію на західний фронт. Місця Французів заняли би Англіійці.

Під Дарданелями майже цілковита тиша.

На Кавказі.

По здобуттю турецької кріпости Ерзерум Москаді посунули свою лінію на захід, бо Турки подали ся трохи в зад, вибираючи корисніші для себе становища, положені ближше малоазійських залізниць. Сей частинний відворот Турків на кавказьким фронті, довгим на 360 кілометрів, є з гори обдуманий і має на цілі згуртувати турецькі сили до нового сильного опору і правдоподібно до нової офензиви, яку розпочнуть Турки в відповідну для себе хвилю. Поки що більших битв на сім фронті нема.

В Мезопотамії.

Головним осередком турецько-англійських битв є дальше околиця Кут ель Амари, котру окружили Турки. Англіійці хотіли прийти сій своїй укріпленій місцевості зі значною відсичею, яка їм однак не повела ся. Турецькі війська напали на Англіійців, що йшли на відсич, розбили їх так сильно, що на місци остало около пять тисячів англійських трупів. Зрештою нема там нічого замітного.

В Арабії.

Майже цілий арабський півостров, що лежить на полудне від Палестини, здовж Червоного моря аж до Індійського океану, належить до Турків, але тільки з імени, бо арабські племена, що розкинені по широких просторах арабської пустині (там на тій пустині були колись Жиди під Мойсеєм) були майже зовсім незалежні. Дві важні точки над Червоним морем знаходили ся в руках Англіійців, а се Суез, що стереже візду до Червоного моря від сторони Єгипту і Аден, що хоронить візду від сторони Індії. Суез і Аден давали Англіійцям можливість панувати не тільки над Індіями, але і над Далеким Сходом, бо туди веде найкоротша дорога з Європи. Тепер більшість арабських племен збунтувала ся проти Англіійців. Турки вислали до Арабії свої війська і вони на спілку з Арабами непокоять англійські становища над Червоним морем і при можливій помочи Німців готові поважно загрозити Суезови або Аденови. Більших битв і там нема.

На заході.

Битви над Мозою о французьку твердиню Верден ідуть дальше. Мимо завязаного опору Французів Німці роблять все дальші поступу, беручи при тім в полон тисячі Французів. Окружуване Вердену поступає дальше в перед. Завязані бої ідуть і на інших точках фронту — як на полудне коло твердині Бельфорту, в Шампанії, між Мою і Мозелею, в Вогезах і у Фляндрії, де Німці стоять проти Англіійців. Німецькі летуни доказують чудес, зістрілюючи ворожі літаки кидаючи бомби; німецькі бальони виправили ся знова до Англії і обкинули бомбами важніші місцевості, що мають військово значіне. Німецькі воєнні кораблі, головно лодки, мали знова кілька успіхів. Заграничні газети пишуть, що німецькі кораблі приготавляють ся до більшого виступу проти Англіійців.

Низше подаємо звіти австро-угорського і німецького генерального штабу від 15 до 21 марта включно.

Звіти австро-угорського генерального штабу.

Війна з Росією.

(15/3). Залога мостового шанця на північний захід від Устечка відперла сильні атаки. Зрештою нічого нового.

(16/3). В області армії Пфлянцер-Бальтіна і групи армії Бем-Ермоля по обох сторонах збільшена діяльність артилерії.

На північний схід від Козлова над Стрипою наші забезпечуючі війська відперли московські атаки.

(17/3). В кількох місцях фронту над Стрипою успішні бої передних сторожий. На

захід від Тернополя наші війська вдерли ся при сім до московського передного становища, полонили хорунжого і 67 жовнірів і здобули 1 машиновий кріс і 4 метавки мін.

(18/3). Нічого особливого.

(19/3) Над Дністром і на бесарабським фронті більше оживлена діяльність артилерії. Мостові шанці Устечка сильно острілювано вночі мінами. Нині рано неприятель по гарматнім приготавленню висадив у воздух міну, потім пішов наступ на ручні гранати. Наслідком вибуху міни треба було подати трохи в зад середину оборонної лінії на шанцях, всі інші наступи відперто, причім полонено кількох Росіян.

(20/3) Вчора вечером, по шістьох місяцях хороброї оборони, мостовий шанець на північний захід від Устечка, переіменований в купу звалищ, опорожнено. Хоч Росіянам вже в ранніх годинах вдало ся через розстрілене зробити вилім ширини 300 м., однак залага заатакована 8 разів сильнішим ворогом, не вважаючи на всі втрати, видержала ще 7 годин в найсильнішим гарматнім і карабіновім огні. Аж в 5 год. по пол. її командант полковник Плянк рішив опорожнити зовсім знищені шанці. Менші відділи й ранені переправили ся на човнах на полудневий беріг Дністра. Однак швидко наслідком концентричного огню ворога треба було понехати переправу на човнах, і хороброму гуртові, зложеному з цісарських драгонів і саперів, коли не хотів піддатися, оставала тільки одна дорога: На північній березі Дністра, через місцевість Устечко, сильно обсажену ворогом, перебити ся до наших військ, загнізджених на горбах на північ від Заліщик. Сей марш через ворожі становища повів ся. Під охороною ночі полковник Плянк повів свій відділ до наших передних сторожий на північний захід від Заліщик, куди прибув нині рано. Бої за мостовий шанець Устечка в історії нашої оружної сили все займати-муть славне місце.

(21/3) Боева діяльність місцями збільшилася ся, особливо в області армії Пфлянцер-Бальтіна.

Війна з Італією.

(15/3). Атаки Італійців на фронті над Сочею ідуть далі. Вчора по пол. ведено завязані бої на горбі Подгорі. Ворога, який там місцями вдер ся, наше військо в рукопашнім бою відперло.

Так само безуспішний був нічний противнаступ ворога, звернений по кількогодіннім гарматнім підготавленню проти простору на полудневий захід від Сан Мартіно. Коло тої місцевості ще з боїв попередних днів лежить над 1000 ворожих трупів.

В кількох інших місцях фронту в Побережю були оживлені бої на гармати й міни.

В граничній області в Каринтії наш відтинок над потоком Феля, а в Тироли області Коль ді Ляна стояли в досить сильнім ворожим огні.

Італійські летуни кинули бомби на Трієст, не роблячи шкоди.

(16/3). Діяльність Італійців в атакованю на фронті над Сочею була вчора слабша. Дворазову пробу наступу значних сил на наше становища на Подгорі ударемнили ми гарматним огнем. На північній стоці гори Монте Сан Мікеле відперто кроваво ворожий атак. Гарматні бої в богатых місцях ідуть далі вночі.

Також на фронті в Каринтії огонь артилерії йде далі в відтинку Феля.

(17/3). Італійці спинили свої безуспішні наступи на фронті над Сочею. І сям разом всі наші становища остали міцно в нашім посіданню.

(18/3). Над долішною Сочею вчора тільки під Зельц пробували атакувати слабкі італійські відділи. Відперто їх коло засік. Також огонь, гарматний, міновий і на ручні гранати не виходив поза звичайну міру. Тим більша була діяльність обох артилерій в області Тольмайн і Фліч, а також в відтинку Релля. Наші війська рушили до наступу в північній часті примістка Тольмайн, здобули вороже становище, полонили 449 Італійців, в тім 16

офіцерів, і здобули 3 машинні кріси й одну метавку мін. На тирольському фронті йшли умірковані гарматні бої на Монте Пяно, Коль ді Ляна, коло Ризи і в Юдікаріях.

(19/3) Наші морські самолети обкинули кілька разів бомбами італійські батареї над устем Сдобби. Місто Гориціо неприятели знов острілювали з гармат найтяжшого калібру. Коло мрмістка Томайн вели наші війська далі з успіхом свої наступи, посунулися далі на дорогу Сельо-Чіджінь і на захід від Санта Марія, відперли кілька протинаступів спрямованих на здобуті позиції. Також на полудневим вершці Мрзлі Врх виперто неприятели з окопів. Утік він аж до Габріє. В цих боях полонено ще 283 Італійців. Артилерійська діяльність на фронті в Каринтії збільшилася у відтинку Фелля і посунулись також на фронт в карнійських Дольомітах. Передовсім область Коль ді Ляна і наші становища коло Матер в долині Сугани та поодинокі точки фронту в західній Тиролі були також під сильним огнем неприятели.

(20/3) Коло горицького примістка вчора перед пол. ворожі становища перед полудневою частию Подгори стали в огні. По пол. наша артилерія почала сильно острілювати ворожий фронт перед примістком. Вночі виперто ворога з одного рову перед місцевостю Певма.

Бої коло примістка Тольмайн ідуть далі. Здобуті становища остали сильно в наших руках. Число полонених там Італійців зросло до 295, а число здобутих машинних карабінів до 7.

Кілька ворожих атаків на Мрзлі Врх і Крн скінчилися нічим. Також на Ромбоні наші війська здобули позицію. При с'їм дісталося в їх руки 145 Італійців і 2 машинні карабіни.

Оживлена боєва діяльність на фронті в Каринтії йде далі.

В граничній області Тиролу ворог острілював гарматами відтинок Коль ді Ляна і кілька точок на полудневим фронті.

(21/3) Положене загально не змінило ся. Ворожі атаки на здобуті нами становища на Ромбоні і Мрзлі Врху відперто. На Ромбоні свіжо полонено 81 Італійців.

Війна на Балкані.

(15/3). Нічого нового.

(16/3). Не стало ся нічого особливого.

(17/3). Положене не змінило ся.

(18/3). Нічого особливого.

(19/3) Спокійно.

(20/3) Положене не змінило ся.

(19/3) Дня 18. с. м. недалеко Себеніко (над Адрийським морем) наш шпиталевий карабел „Електра“ був два рази заатакований без ніякого остереження неприятелискою підводною лодкою. Карабел був раз поцілений і потерпів тяжке ушкодження. Один моряк утонув, дві сестри Червоного Хреста є тяжко ранені. Тяжко представити собі більш ярке порушення міждержавного права.

Того самого передполудня один в наших підводних човнів поцідив коло Дурацца торпедою французький контрторпедовець типу „Фурш“. Контрторпедовець утонув в одній хвилі.

(21/3) Наші летуни вночі появилися над Вальноюю і з успіхом обкинули бомбами пристань і табор війск. Мимо сильного острілювання вернули без шкоди. Положене в Чорногорі й Альбанії незмінно спокійно.

Звіти німецького генерального штабу

На сході.

(15/3). Положене не змінило ся.

(16/3). Бої патруль в різних місцях фронту. Не стало ся нічого особливого.

(17/3). Положене взагалі не змінило ся.

(18/3). Гарматний огонь в області обох сторонах озера Нароч став досить сильний. Слабий московський атак піднятий

вночі на північ від озера Мадзон, легко відперто.

(19/3) Сподівані російські наступи почалися з великим завзяттям на фронті озера Дрисвіти. У всіх місцях відперто зовсім не прийяеля, який потерпів незвичайно великі втрати. Перед самими тільки нашими становищами по обох сторонах озера Нароч начислено 9270 убитих Росіян. Наші втрати є дуже малі. На полудне від озера Вишнів збільшилися гарматні бої

(20/3). Не оглядаючи ся на великі втрати. Росіяни і вчора кілька разів значними силами атакували по обох сторонах місцевости Постава і між озерами Нароч і Вишнів. Атаки остали зовсім безуспішні. В околиці Відзи німецькі війська рушили наперед і відперли ворожі відліли, які по атаках, зроблених вчора рано, старалися вдержати ся перед нашим фронтом. При тім полонено одного офіцера і 180 жовнірів з 7 різних полків.

(21/3) Москалі розширили свої атаки також на найкрайніше північне крило. На полудне від Риги їх відперто, при чім понесли вони великі втрати. Так само відперли ми сильніші ворожі вивідні відділи на фронті Двини і на захід від Якобштадту. На німецький фронт на північний захід від Постава і між озерами Нароч і Вишнів Москалі день і ніч вели особливо сильні але безуспішні наступи. Втрати ворога відповідають масам, які він повів до бою. Далеко висунене вузке вигнуте нашого фронту зараз на полудне від озера Нароч в цілі уникнення сильного огню взяли ми кількисот метрів назад на горби під Бліснеками.

На полудневим сході

(15/3). Положене не змінило ся.

(16/3). Нічого нового.

(17/3). Положене взагалі не змінило ся.

(18/3). На полудневий захід від озера Дойран були незначні перепалки патруль.

(19/3). Положене загально не змінило ся. Один із наших воздушних караблів заатакував вночі з 17. на 18. с. м. флоту почвирного порозуміння на полудне від Солуня.

(20/3). Нічого нового.

(21/3) Поминувши незначні перепалки патруль над грецькою границею, положене незмінене.

На заході.

(15/3) Коло Нев Шапель висадили ми в воздух висунену наперед оборонну будівлю Англіїців разом з залогою. — Англіїська артилерія зрнула огонь тяжких гармат на Ленс. — Французька артилерія була дуже діяльна проти нашого нового становища коло Віль о Буа і проти різних відтинків в Шампанії.

На лівім березі Мози шлеські війська сильним розмахом посунули свої лінії з простору на захід від Кручого ліса на горб „Омм морт“. Ми полонили при тім неранених 25 офіцерів і над 1000 жовнірів. Поновлювані чотири рази протинаступи не дали Французам ніяких успіхів, тільки спричинили їм значні втрати.

На правім березі Мози і на східних стоках горбів Кот артилерії обох сторін вели далі завзяті бої.

В Вогезах і на полудне від них Французи урядили кілька менших вивідчих наступів, які відперто.

Поручник Лефферс на північ від Бапом зістрілив четвертий з черги самолет, а саме англійський біплан. Коло Вімі (на північний захід від Арра) і коло Сіврі (над Мозою, на північний захід від Верден) наші оборонні гармати зістрілили по одному французькому самолету. Над Омон (на північ від Верден) по воздушній боротьбі впав великий французький самолет. Летунів з сего аеропляну полонено, летуни з інших аеропланів згинули.

(16/3). В Фляндрії, особливо близько Побережа, бої артилерії значно збільшилися. Так само збільшилися вони в околиці Рое і Віль о Буа (на північний захід від Ренсу).

В Шампанії Французи по сильнім але безуспішнім артилерійським підготовленню робили зовсім безуспішні атаки на наші становища на полудне від Сен Супле і на захід від дороги Сом-Пі-Суен, які коштували нас небагато, а їх багато людей. При тім полонили ми неранених 2 офіцерів і 150 жовнірів і здобули 2 машинні кріси.

На захід від Мози нові зусилля ворога відібрати нам горб „Омм морт“ і становища в лісах на північний схід від того горба здавали ми в зароді.

Між Мозою й Мозелею положене не змінило ся.

На полудне від Нідерспах наші патрулі по успішнім острілюванню ворожих ровів вдерли ся до них, знижили оборонні урядження і привели кілька полонених і добичу.

В воздушній боротьбі зістрілено французький самолет на полудневий схід від Рен (Шампанія). Летуни впали жертвою полуміни. Ворожі летуни сеї ночі поновили атак на німецькі шпиталі в Лябрі (на схід від Конфляна). Перший атак був уночі з 12. на 13. с. м. Військової шкоди не зроблено. З населення зранено тяжше одну жінку, а лекше одну жінку і двоє дітей.

(17/3) Вибухи шістьох англійських мін на полудне від Льо остали без успіху.

В різних відтинках Шампанії, як також між Мозою і Мозелею сильні гарматні бої.

В області ріки Мози ворог вислав нову дивізію до кількоразових приступів на наші становища на горлі „Омм морт“. Є се вже 27. дивізія, якої появу на фронті ствердили ми від початку боїв на с'їм відносно тіснім просторі. У вчерашнім наступі, який ворог урядив в формі нападу без гарматного підготовлення, окремі компанії дотерли аж до наших ліній, де ті нечисленні з них, що остали при життю, дістали ся в полон. Другий наступ завмер уже в наших огні.

(18/3). При змінній погоді була вчора обопільна боєва діяльність менше оживлена.

(19/3). На північний схід від Вермель (на полудне від каналу Ля Бассе) ми по успішнім гарматнім приготовленню і п'ятих успішних вибухах мін відобрали Англіїцям малі користи, здобуті ними д. 2 марта в борбі мінами. З засипаної по більшій часті неприятелискої залози 30, що остало при життю, ми взяли в полон. Протинаступи покінчилися нічим.

Англіїці знов острілювали огнем тяжких гармат місто Ленс.

Коли на лівім березі Мози також вчерашній день минув без особливих подій, то нині рано змаганя французьких наступів на „Омм морт“ і далі здушили ми в їх почині.

На правім березі діяльність артилерії ставала хвилями дуже завзята. Рівночасно вивадала ся в кількох місцях на полудне від фронту Дуомон і на захід від села Во бої з близька о поодинокі оборонні урядження Сі бої ще не покінчилися.

Із становища, яке лишено Французам дня 4. марта коло лісничівки Т'явіль (на північний схід від Бадонвіле) випер їх вчора німецький відділ. По знищенню неприятелиських кривок наші жовніри вернули до своїх ровів з 41 полоненими.

Вивідна й атакуюча діяльність летунів по обох сторонах була дуже оживлена.

Наші самолети заатакували залізничні урядження на лініях Клермон-Верден і Епіналь-Лір Весуль та на полудне від Діжон. Неприятельська бомба кинена на Мец зранила три цивільні особи. Із французької воздушної ескадри, яка наступила на Мільгавзен і Габсгайм, зістрілено в воздушній боротьбі в найближшій сусідстві Мільгавзен 4 самолети. Летуни згинули. З населення міста Мільгавзен згинуло наслідком наступу 7 осіб, а 13 ранено. В Габсгайм убито одного жовніра.

(20/3). При добрій погоді діяльність артилерії і летунів була дуже оживлена.

В області Мози і в долині Боевр гарматні бої були дуже сильні. Хоча перешкодити нашому дальшому посуванню до ворожих фортифікаційних уряджень в околиці форту Дуомон і села Во, Французи частями свіжо введеної дивізії урядили даремний протинаступ на село Во. Їх відперто, при чім понесли вони важкі втрати.

В воздушнім бою поручник бар. Альтгавс над ворожою лінією на захід від Ліон зістрілив свій четвертий з черги самолет, а

поручник Бельке над лісом Форж (на лівім березі Мози) дванадцятий ворожий самолет. Крім того втратив ворог ще три самолети, один з них в воздушній боротьбі коло Кізі (на захід від ліса Форж), а два наслідком огню наших оборонних гармат. Один з цих самолетів упав у поломінях коло Ренс, а инший, перевертаючи ся кілька разів у воздуху, в околиці Бан де Сент, зараз за ворожою лінією.

(21/3) На захід від Мози баварські і віртемберські баталіони краївої оборони по старанні підготовлені пішли до приступу на цілий комплекс сильно збудованих французьких становищ в лісі й на краю ліса на північний схід під Авокур. Ворог поніс дуже великі втрати в убитих і ранених. Крім того полонили ми неранених 32 офіцерів, у тім 2 командантів полків, і над 2500 жовнірів і забрали багато не обчисленого ще воєнного матеріалу. Протинаступ ворога не приніс йому ніякого успіху, тільки дальші важкі втрати.

На схід від Мози положене незмінене.

Зі світа.

Росія.

Настрій російської суспільності є не дуже корисний для правительства і відбив ся широким відгомном в російській державній думі.

В думі нападено на правительство по причині дотеперішних невдач, вказувано хиби організації, на всевладну цензуру та хабарництво урядників. Дійшло до сего, що на днєвним порядку нарад появило ся внесене на поставлене бувшого міністра війни Сухомятнінова в стан обжалованя. Після постанов російських основних законів до розпочатя такого поступованя треба царської згоди. Послідні вісти доносять, що цар згодив ся на се. Є се перший случай в Росії, що міністра поставлено в стан обжалованя. З причини невдач і внутрішних заворушень уступив міністер справ внутрішних Хвостов, а його місце заняв президент міністрів Штірмер. І в тім важкім для Росії часі, коли з посольської трибуни падуть тяжкі слова обжалованя правительства, коли навіть націоналіст Поповцев, прихильник спікуна „под'яремной Русі“ і наших москвофілів графа Володимира Бобринського, обжаловує бувшого міністра війни о цілий ряд промахів та о зносини о Мясоєдовом, — коли на Кавказі в Баку вибухли поважні розрухи з революційною закраскою, — російська в іскова управа зважаєть ся на нову офензиву проти осередних держав!

Гноблене українства треває в Росії дальше. Російське правительство заборонило видавати одну українську газету *Основа*, що підчас війни від кількох місяців виходила в Одесі. Тепер знова нема в Росії ні одной української газети. Так само заборонені дальше всі українські товариства, що існували перед війною.

Румунія.

Один румунський майор оголосив статтю про становище Румунії в якій — як він каже — відбиваєть ся думка більшости румунських генералів. В тій статі пише ся: Румунія не може вести війни проти центральних держав. Ми не маємо ні достаточного числа жовнірів, ні відповідної муніції, щоби пуститись на таку війну. Далі заявляє, що є тільки одна війна, яку може вести Румунія, а саме війна проти Росії, бо російсько-румунський фронт був би малий. Рівночасно мала би Румунія сю користь, що помагалаб їй могуча австрійсько-німецько-болгарська армія. Дня 14 марта с. р. відбула ся під проводом президента міністрів Братіану міністерська рада, якій приписують велике значінє. Становище Румунії, подібно як і Греції, остає на дальше неутральне.

Італія.

В італійськім парламенті покінчено політичні промови. Мимо того, що цілий ряд бесідників

остро напад на правительство Саяндри, він таки остояв ся, бо палата послів великою більшостю голосів висказала своє довіре для правительства. Змін отже в правительстві на разі там ще буде, але се не поправить невдачного положеня Італійців на боевім фронті. До Риму мав прибути сербській президент міністрів Пасіч разом зі сербським наслідником престолоа.

Др Андрій Чайковський.

Зі збірки „Вісім місяців під медвежою лабою“.

III. Повінь.

В два дни опісля відійшли наші кубанці на „позицію“. Тепер можна їм було ближше придивити, які вони в „строю“, їх одяг різнобарвні довгі свитки. Вони би нагадували козацькі жупани, як би не ті на черкеський спосіб попришивані на грудях ладунки. Шапки всі смушкові, високі з суконними колірними днами, горою трохи звужені. На голову крім того задягають по більшій часті башлики себто капішони з довгими крилами з переду, якими обмотують шию. Як нема дощу, то башлики звисають на плечах. На вид нагадує се контуш. До того одягу належать довгі та широкі опанчі без рукавів з косматого вовняного чорного сукна. Сею опанчею прикріє цілого коня. У них при боці трохи крива шабля без охорони при рукояті. Похва звичайно обшита колірним сукном. Далі є винтовка Мавзера, як і у прочого віска. Тепер вони сидять на своїх кониках. Коники страшно зморені. Вони куті лише на передні ноги. Малі, дуже витревалі, в сільськім гздівстві вони можуть бути неоцінені, але для кавалерії вони цілком непридатні. За короткі у них ноги, за малий скок, а такий кінь, то ні добіжить в пору, нівтече.

Зібралась ціла сотня на улиці під моїм вікном. Накрапає дощ, тож і башлики понадыгали на голови, і в тих червоних капішонах подобають на катів середньовічних від святої інквізиції. Сідла високі. На коники навантажили тільки награвленого добра, що лише голову, хвіст та ноги видно. Ідуть зі співом прямо на... Вену. До того міста не буде більше як 30 верств, і я їм того не перечив.

Зачинає приходити правильне військо. Ідуть золоті драгуни. Хлопи як мур. Крім шабел і винтовок мають ще предовгі списи. Вони на мою думку за довгі і коли раз її шаблею відпаруєш, вдуге не можна її вжити. Кавалерія носить суконні шапки з дашками, та не такими дуже широкими днами, як у донців. Шаблі такі самі, лише з дротяним каблучком при рукояті. Коні знамениті, добре удержані, середної великості, як у нашої кавалерії.

Іде піхота. Запам'ятаю собі числа полків. Зачинаєть ся числом 196, йде вниз до 185, відтак низші числа мішані. Хлопи здорові, кремезні, добре одягнені і обуті, на плечах винтовки з настромленими штиками. Їх одяг видаєть ся мені практичнійший від нашого, більше губить ся в терені, а вже їх торністри полотняні, завішені низше на плечах, багато ліпші від наших телячих. Крім того торба на хліб, мідяна шалька на їду, горнятко на воду і ложка дерев'яна за холявою чобота. З переду кожного полку йде музика, грає страшенно погано, от якби наша стражацька з малого місточка. На переміну з музикою вони співають. Пісні зложені як раз на ту війну. Що вже в них не досталося бідним „германцям і австрійцям“. Ідуть улицю широкою лавою по 8 або і більше чоловіка. Ідуть кроком повільним, без порядку. Жовніра по австрійськи вишколеного такий нелад в марші вражає. Мене вчили в офіцерській школі, що військо повинно машерувати в такій формації, щоби кожної хвили могло бути готовим до бою. Коли напад лучить ся з переду або з заду, тоді в мить треба скомандувати вимарш; коли з богу, тоді зробити з сую сторону чоло. При московській формації таке неможливе і поки воно стане ся, то половина лягне від ворожих куль. Така формація то пожива для машинопих крісів і для полевої артилерії. Хто такі формації вигадав для свого війська, той з людським матеріалом ні раз не числить ся, і се так спразді в тій війні: марнотравство людей.

Російський генерал Ванновський умираючи у львівськім шпитали, коли найдено у него номінацію на губернатора Галичини, та коли зроблено на се увагу, що може то було передвчасно, мав сказати: у нас більше мяса, як у вас куль.

Дивлячись з гори на сую живу людську ріку, маєш вражінє, що дорогою женуть стадо волів з зелізними рогами. За ним їде артилерія. Запряжні коні, грубі, сильні, добре удержані. Артилеристи йдуть пішки. На лопеті для них такі подлі сидженя, щось на подобу роверових сідел, що не знаю, як на них чоловік удержить ся. За кожною гарматою два вози з амуніцією по шестеро коний. За тим йде трен. Візки маленькі з московськими каблучаки над одним конем. Вози малі, мало паковні. Та що тут різнородних людей та одягів. Ціла Росія. Та все то якесь таке неотесане, не справне, одним словом, усе хамське.

Але сила велика і в нас дух завмирає, надія пропала. Залягає душу чорна розпука. Чи можна таку силу переломити і тую повінь відвернути? Родить ся зневіра така страшна, що жити не хоче ся.

А військо йде без кінця, без числа. Офіцери його дурять, що Самбір, Хирів, Старасіль, Старий Самбір, то все перемиські форти, а сама твердиня леда д'нь впаде.

Наші козаки забрали ся. В камениці тихо, аж лячно. У моїх сусідів побіч і на долинні, руїна. Ще поки не прийшло правильне військо, а рабунки не перепиняли ся, порадив хтось, щоби конче взяти якого офіцера на квартиру, то буде безпечнійше. Іду я до міста за яким офіцером. До генерала Павлова не пускають вартові салдати. Стрічаю якихсь двох офіцерів і запрошую їм на квартиру.

— Ви боїтеся козаків?

— Так!

— Ну, какой чорт нам за казакі шлять са. Приведіте нам таково разбойніка, а ми єво накажем. Ми пришлі суда как завоювателі, і какое нам дело.

Я відійшов далі шукати щастя.

Бачу на ринку таке. Офіцер з витягненим револьвером же-е на перед себе двох донців розоружених до ратуша. За ним їде в магістрацькій повозці заступник бурмістра Горват. Приступаю до него і розказую про мій клопіт і побоюваня. На се він відповідає, що як раз їхав в повозці з градоначальником капітаном Замчановом, що стрінули трех донців, як виважували двері, а знаєте де? У москвофільського совітника Павлікова. Один з них втік, а двох піймав і погів до ратуша. Той капітан висилає сеї ночі 200 людей патрулювати по улицях, ні раз нема чого боїти ся. Я тим впокоїв ся і пішов до дому.

Кілька днів було у нас в камениці тихо. Аж за кілька днів опісля зриваємо ся в ночи зі сну від страшної стукотні на партері камениці. Такої стукотні либонь не було би, якби танцювало 30 коний. Всі ми поодягали ся, позасвічували всі свігла. Двері були і так позамікані. Ховаємо все, де що можна, навіть мокре невипране ще біле. Стукотня неугає. Чуємо біготню по сходах. Салдати якісь заглядають до нас до вікон, та побачивши нас, відходять. Так тривало аж до рана, опісля втихло. Ми не спали вже ні троха. Рано бачимо довкруги нашого доміства повно возів, цілі табори по сусідних огородах і довідуємо ся, що се „сапіори“ прийшли і заняли у нас квартири. Люди на загал добрі і нікого не чинали. Прожили у нас більш 6 неділь. Заходили до кухні за потребою, але все, що позичили, віддавали назад. По саперах прийшли якісь ординати від штабу. То теж люди добрі. Робили нам навіть деякі прислуги. На свят. вечір принесли мені ялинку, а вечером принесли салдатської куті, себто густої юшки з рижу трохи поцукрованої. Наша кутя їм ліпше подобалась. Ті салдати стали нам раз в пригоді, бо понаганяли оренбурців, що заквартирували ся побіч нас.

Скільки війська перейшло через Самбір, того ніхто не в силі счислити. Коже прибує нового війська знали ми наперед. В падолисті заповіли прибути сибірських полків. Воно трохи стало лячно, бо всеж то Сибір, то Азія. І вони поійшли. Хлопи кремезні, новоодягнені і узброєні. Матеріал знаменитий. Прийшло кілька полків. Придививши ся їм ближше, можна було зараз пізнати, що то точний народ. Вони перевисчували європейських Москалів інтелігенцією і чеснотою, та товари-

ським поведенням. Стріне сибірець чоловіка на улици, то і з дороги уступить ся, а коли нехотючи в поспіху кого потрутить, то зараз і перепросить. Як спитає о що, го просить, вклонить ся і подякує. Люди не могли з дива вийти, бо Москалі представляли ся нам як люди нелультурні. Дивні погляди мають люди на культуру. Та як військо, вони до нічого, вони не вишколені, з крісом не вміють поводити ся, не вміють стріляти. Вивели їх по царському указу в далеку чужину на заріз. Стріляти мають навчити ся доперва на позиції. Їх багато в Карпатах полягло, а ще більше попало в полон тому, що заблудили.

В загалі не мали Москалі в стрілянню вправи. Новобранців брали і чим скорше вивозили з Росії, та тут доперва вчили оборотів, маршу. До Самбора привозили багато рекрутів таки в домашнім одягу. Їх вчили по улицах та площах. Вчили машерувати та співати, бо се обовязкове.

Воєнні пісні монотонні з одною зворотною, сумні, наче похоронні. Гармонію псують ще дикі свисти на пальцях або через зуби.

Утеча українського жовніра з російського полону.

Пригадав я собі свої пригоди, яких завнав, коли то в грудні 1914 р. понав я коло місточка Бохні недалеко Кракова в руки Москалів, та й описую їх:

Одного дня вечером, коло години 5 тої сидимо в своїх окопах та час від часу пускаємо до ворога по одному стрілово. На дворі темно. Нараз чую над головою якийсь гомін, я поглянув в гору і бачу, се російські салдати, які переломавши нашу лінію, дістали ся до наших окопів. Я почав утікати. Москаль, побачивши мене, крикнув: „Пастой, сукін син, куди летиш?“ Я наляканий стану, а від крикнув: „Кидай винтовку і ходи з нами, а ні, то вбю тебе“. Забрали тоді і нас і якусь частину з полку піхоти, привели до міста Тарнова і там нас обчислили. Рано другого дня, около 10 год. дістали ми чай і кашу гречану, се все рав на добу. Відтак провадили нас від одного мазурського села до другого, від міста до міста яких 9 днів. На ніч заганяли нас все до якої старої горальні або панської стайні, де ми ночували.

Ослаблених й помучених брали на підводи, мародів — між якими був я — запровадили на дворець залізничий в Ярославі і звідтам приїхали ми потягом до Львова. Було се перед різдвяними святами. На святий вечір запровадили нас до касарні крайової оборони при улиці св. Петра і Павла у Львові. Сумний був для нас сей святий вечір. Такий сумний, що й описувати годі. Кождий пригадав собі минулі, веселі свята, відбуті при родині, а нині, замість радости — плач і слези за синами, сиріт за батьками.

Того святого вечера не сходила мені з голови думка, вирвати ся яким чудом і утечи з московських рук. Охоти додало мені бажане бути також дома та побачити свою рідню, своїх стареньких родичів. Неспостережено вийшов я з касарні, обдурив поста коло дверей і через мур дістав ся на улиці Львова. Тут зауважила мене одна львівська пані, зрозуміла ціль моєї утечі і за її поміччю дістав я цивільне убранє та по трох днях прийшов до дому. Радість велика була в дома в хвилі, коли ми стрінули ся після довшої воєнної розлуки. Було се якраз на третій день свят, на святого Стефана.

Та не довго тішив ся я сим щастем. Мене закликали до російського команданта на третє село. Сей командант, хлоп великий і страшний, спитав мене остро, яким способом і як довго находжу ся в дома Розповівши йому, що я попав ся в полон і хотів відвідати родичів. Грозив мені за се Сибіром, та коли я попросив його, він дозволив мені кілька днів бути в дома, але з тим, що мушу поїхати до Львова і присягнути, що нігде з дому не піду.

Я удав, що так зроблю і дійсно поїхав до Львова і там перебув два дні, щоби в сей спосіб в селі думали, що я їздив „присягати“.

чого мені було й треба, бо міг я бути в своїм селі, не укриваючись.

По прогнанню Москалів нашими славними військами і по зявзятих битвах в околицях мого села, яким я приглядав ся, — я зголосив ся до австрійських військових властей і мене сейчас відіслано до мого полку, при яким служу по нинішній день.

Тепер єсьм в шпитали в Загребі. Нас українських жовнірів є тут більше. Читаємо ріжні українські часописи, передовсім нашу улюблену *Свободу* і в її читаню знаходимо тепер одну розраду на далекій чужині, вижидаючи красших хвиль для нашого народу по війні.

Іван Шамота з Юшковець, повіт Бібра.

Житє полонених в Німеччині.

Те, що наших ворогів на заході лучить в одно — а іменно спільна небезпека і спільна борба з тим самим противником, щезає цілковито між воєнними бранцями в збірних таборах. Тут, вільні від зовнішнього натиску люди, що належать до ріжних народностей, виказують своє вроджене успособленє в спосіб, який зовсім не згоджуєть ся з запевненнями преси почвірного порозуміння.

В німецьких збірних таборах воєнні полонені є розлінені або після народности, або є поміщені мішаним способом. І одно і друге має добрі сторони. Однак дуже рідко поміщуєть ся разом Французів або Англіїців з Росіянами, хіба... за кару. Французи, Англіїці та Бельгійці довлять з гори на Росіян. Коли розходигь ся о чищенє обуви, мите начиня та ношеня вугля, до російських бранців відносять прихильно — та поза послугою ніхто не хоче їх знати. Виймок становлять офіцири.

За панів уважають себе всі Французи та деякі Англіїці і Бельгійці. Однак між тими Бельгійцями нема Флямандців, бо поміж французькими Бельгійцями панує зависть. Окрім сего кожда народність ділить на верстви та має своїх панів і свій простий наряд. Зовсім так, як і в часі мира, так начеб всіх разом не обгороджував паркан з кільчастим дротом.

Те, що Француз одержує добровільно, то Росіянин „висшого стану“ вимушує на своїх земляках. Копанє нисших відбуваєть ся в таборах полонених так само, як підчас мира на рідній землі.

Серед світа полонених політика відграє велику роль. Один народ закидає другому вину, що доси не розбито ще Німеччини й Австрії. Однак про побіду не сумнівають ся. Навіть дуже інтелігентні Французи, яким представлено положенє на всіх боєвих фронтах, кажуть уперто: „ніяка навіть найсильніша держава не зможе боротигь з цілим світом“.

Коли приведено до табога сербських полонених, говорили Англіїці: „Отже се є ті, що викликали світову заверуху“. Та Французи нечаяно почали так завзято Англіїцям затикати уста, що в справу мусіла вмішати ся сторожа. В який спосіб повстало глибоке роздвоєнє між Французами і Англіїцями, не знаємо, що однак істнує, про те годі й сумніватись. Можна се завважати на кождім кроці. Почалось від Бельгійців, які одержали вістку про дуже нелюдське обходженє з бельгійськими збігцями в Англії. Нечайно Французи станули по стороні Бельгійців, а проти Англіїців. Коли счиняють горячі спори на тім тлі, російські бранці дивлять ся байдужно на суперечку. При такій нагоді крикнув один з французьких полонених до Англіїців: „Виносигь ся на другу сторону каналу“.

В таборі находив ся також великанич — Сенегалець, якого назвали ми Сіді Бум-Бум. Одного дня Сіді приходигь до бюро товмачів і говорить ломаною німеччиною: „Сіді-Бум Бум пише до Сенегалу, що жче. Сіді пішов до Французів — вони його штовхали. Пішов до Англіїців — вони його пстуком в голову. Сіді просигь написати лист до Сенегалу“. Товмач написав йому лист.

Часто приходигь задля політики до

бійки, якою відтак займаєть ся воєнний суд. Подібні бої були частійші, колиб не сувора карність в таборах, Сі полонені, яких число перевищає в Німеччині півтора міліона вернуть домів з цілком зміненими поглядами.

З „Сільського Господаря“.

Ціни на насінє ярих збіж.

З огляду на час весняних засівів і перебіране через хліборобів замовлених насіннь ярин уважаємо за відповідне подати нашому хліборобському загалови до відома ще раз ціни на насінє, усталені міністеріальним розпорядком з дня 12. липня 1915. В. з. д. ч. 196, інтимованим ц. к. намісництвом рескриптом з дня 20. серпня 1915 ч. 21.530.

Розпорядок сей ділить насінне збіже на 3 роди, а іменно: 1) на звичайне сійне збіже, 2) на збіже узнанє хліборобським товариством за добірне насінне збіже, 3) на оригінальне сійне збіже, зі заведень плекаючих насінє, признанє таким по провіреню якості насіння через досвідові стації з рамени міністерства рільництва.

I. Звичайне сійне збіже коштує за метричний сотнар, разом з додатками предвидженими наведеним в горі міністеріальним розпорядком: Пшениця 34 К. 88 сот., жито 28 К. 76 сот., ячмінь 26 К. 72 сот., овес 26 К. 72 сот. При тім треба памягати, що кошти перевозу платигь набуваючий, може однак збіже сам перевести. Се є звичайні ціни на звичайне збіже.

II. Повисший розпорядок управильняє також ціни на збіже узнанє хліборобськими товариствами як добірне насінє. Таке збіже є о 6 К. дорожше на однім сотнарі від звичайного, а то: Без додатків: пшениця 40 К., жито 34 К., ячмінь 32 К., овес 32 К.; додатки на метр. сотнар виносигь: пшениця 80 сот., жито 68 сот., ячмінь 64, овес 64 сот.

Сі ціни за насінне збіже обовязують по 15 цвітня 1916.

III. Правдиве сійне збіже з заведень плекаючих насіння є на 100 кг. о 15 К. дорожше від збіжа під I. означеного, о скільки міністерство рільництва такому заведеню се право признало, по провіреню вартості збіжа через досвідні стації. Правдиве (оригінальне) збіже мусигь бути продаванє в пльомбованих мішках (пльомбує досвідова стація на кошт витворця).

Достава військових коний для хліборобства.

Від 10. марта почала військова управа доставляти коні до пільних робіт. Кожда пара коний має одного доглядача-жовніра, а партія о силі 20—30 коний підлягає під провід одного підофіцера. Жовніри сі працюють при рільничих роботах.

Коні віддає управа з уздечкою і коцом, добре підковані і з резервовими підковами; також, о скільки се можливе, з потрібною упряжею, то є з хомутами або шлями.

На кождого коня дає військова управа до розпорядимости денно півтора кільо вівса, який належить побрати у воєнним заведеню для обороту збіжем або в його філії. О сей овес мають господарі уживаючі коний право упімнути ся, але платять за нього власними грішми. Сіно, солому або інші паші для коний мають господарі самі дати.

Коні віддаєть ся лиш на час конечно потрібний, найвисше на 8 тижнів; військовість може однак задля важних своїх причин відкликати коні кождого часу.

Господарі обовязані є удержати коні привнайменше в такім стані, в яким їх отримали. На випадок заслабленя кошти ліченя і ветеринарної поради поносигь господар. Коли кінь заслабне, або паде з вини господаря платигь він відшкодованє. Військові власти контролюють коні що 8 до 14 днів по можности в неділі.

Візновленє скутя переводять ковалі з рамени військових команд.

Зле відживлені — змізеровані коні з вини господаря забере військова управа, не даючи на їх місцє других.

Належить старати ся о військові коні через староство або повітову етапову команду. Прошеня ідуть до Краєвого бюро запотребованя праці (Landesarbeitsnachweisstelle) і ко-

ли є признають потребу, відсилають подана до військових команд. Військові команди заряджують тоді в границях можности телеграфічно про придлене коний.

В основі команда військова дає коні лиш на свій округ, то є там, де лежить її доповняючі тіла, військові шпиталі і т. д.

Коли з причини пошестних кінських недуг повіт замкнений, не можна старати ся о придлене військових коний.

Стайню для коний, поміщене і харч для жовнірів, які дальше побирають свої належитости і хліб від військових команд, має дати господар.

За харч належить ся йому зворот, який виплачує йому підфіцір за поквітованем.

Жовніри при конях і підфіцір, що працюють з кінями, мають одержати заплату, яку після винагороджень плачених в громаді означить старство.

Хто погребує господарських знарядів і машин, нехай вносить подане до старства. Про опуст на машинах і про кредит на них писали ми в ч. 3. „Господарської Часописи“ і тут пригадаємо лише, щоби наше рільниче населене користало з них.

Щоби побільшити потрібні робочі сили на весну, буде військова власть давати 3 до 4 тижневі відпуски для резервістів, особливо для тих, що мають власну господарку, а також для бувшої рільничої служби. Рільники резервісти повинні тепер при рапорті зголошувати ся по такі відпуски. Колиб відпущені рільники за час відпустки обробили скорше своє господарство, то вільно їм буде працювати на чужих полях. До просьби о відпустку не треба письменних документів, а вистарчить зовсім устна просьба при рапорті. Крім того може родина внести подане о відпуску безпосередно до команди відділу або полку, при яким господар служить, і се подане має бути потвержене громадським урядом. По бранців і військову поміч при роботах треба відноситись до старства.

Також свобідні військові коні готова військова власть давати для селянських робіт, і то до двох коний з одним жовніром, а до 20 до 30 коний з одним підфіціром, які мають при роботах помагати. Такі коні дасть ся найдовше на 8 тижнів. Військовість дає упряж і півтора кильо вівса денно для одного коня, инше потрібне, як сіно і солому має достарчити сам господар. По військові коні треба зголошувати ся також до старства.

Для розділу бранців до весняних робіт буде установлене окреме бюро при намісництві і при нїм репрезентанти рільничих товариств будуть фунгувати як фахові дорадники.

Справа весняних засївів взагалі концентруєть ся в руках старств, отже з усіма потребами належить туди звертати ся і тільки в виїмкових случаях просимо до нас удавати ся о поміч і порад.

З тов. „Сільський Господар“ у Львові, ул. Зіморовича 20.

АДВОКАТСКА КАНЦЕЛЯРІЯ
ДРА СТЕПАНА БАРАНА
у Львові, РИНОК ч. 10. (дїм „Просвіти“) І поверх, вхід з галерії.
Принймає справи цивільно-процесові, кари і неспри.

НОВИНКИ.

Наше свято Благовіщення припадає в сїм році в п'ятницю 7. цвітня 1916.

Зі зміною кварталу просимо наших прихильників поширювати дальше *Свободу* і з'єднувати її нових передплатників і читачів. До кінця 1916 року коштує *Свобода* всего 4 К 50 сот. Рівночасно просимо наших „поліплатників“, щоби вирівняли свій довг за передплату *Свободи*, бо инакше здержимо їм дальшу висилку.

Задля браку місця по причині більшого матеріалу в сїч числі не подаємо ніяких ілюстрацій (образків).

Царська подяка для Ставропігії Пелідні загальні збори членів Ставропігійського

Інститута у Львові котрі відбули ся в дни 1. лютого с. р., вислали до Його Величества Цісаря телеграму з заявою лояльности і подяки за передане інституції в українські руки. — На сю телеграму наспіла сими днями слідуоча письменна відповідь: „Президія ц. к. Дирекції Поліції. Ч. 1581/16. Львів 16. марта 1916. До Хвального Виділу Ставропігійського Інститута, до рук Висоповажаного Пана Гр горія Кузьми, ц. к. Радника Двора у Львові. Його Цісарське і Королівське Апостольське Величество велів Наймилоствійше висказати Найвисшу подяку новоуконостуваній Раді Надзираючій Ставропігійського Інститута у Львові за переслані телеграфічно вірнопідданчі вискази. — Про се маю честь повідомити Хвальный Виділ наслідком рескрипту Президію ц. к. Намісництва з дня 2. марта 1916, ч. 3487/Пр. — Ц. к. Радник Державний і Директор Поліції: Reinländer mр.

Наслідник престола полевим маршалком поручником (фельдмаршалляйтнантом) і віцеадміралом. Цісар ім нував Його Високість ген.-майора архикнязя Карла Франца Йосифа полевим маршалком поручником і віцеадміралом. Наслідник престола виїхав на італійський фронт.

Патріотизм українських жовнірів Українські жовніри відділу машинних крісів 13 полку уланів (золочівського) за почином п. Семена Брикайла зложили на Народний Фонд квоту 64 К 50 сот. даючи тим доказ, що навіть серед граду куль не забувають про потребу відновлення наших організацій в краю, які подумали наслідком воєнних подій. За приміром славних уланів з 13. полку повинні піти і инші жовніри України і ніколи не забувати про потреби Народного Фонду та присилати на сю ціль свої хочби найменші датки.

Комітет для збирання великодних дарунків для Українських Січових Стрільців і жовнірів ц. к. армії. Дня 18. с. м. на нараді відпоручниць львівських жіночих українських організацій, а се: Жіночої Громади, Кружка Ган-и Барвінок, Української Самаританської Помочи, Українського жіночого комітету помочи ранених і Комітету Українок — утворено Український Краєвий Комітет для збирання великодних дарунків для українських січових стрільців і жовнірів ц. к. армії. В склад тіснійшого комітету праці входять пп. Марія Білецька, Олена Будзинівська, Павлина Гладилевич, Єлисавета Гузарева, Ірина Домбчевська, Марія Ліщинська, Євгенія Макарушкова, Мирослава Морозова, Стефанія Савицька, Герміна Шухевичева, Галя Федаківна і Ілько Лисий. Сей комітет має зайняти ся зібранем великодних дарунків, які розділить в сей слосіб, що стрільцям дарунки перешле в поле, а жовнірам роздасть по шпиталях. В цілі спільної акції в цілм краю комітет порозумієть ся з існуючими жіночими комітетами в краю і у Відні, а покищо звертаєть ся отсею дорогою з ласкавою просьбою до української суспільности, щоби прислала датки грошеві на сю ціль на книжочку товариства взаїмного кредиту Дністер у Львові ул. Руська ч. 20, число вкладкової книжочки 9880. Акцію збирання дарунків веде згаданий комітет зовсім самостійно, бо Україні усуули ся зі спільного львівського комітету.

Четверта воєнна позичка. В першій половині цвітня сего року має бути розписана четверта австрійська воєнна позичка. Спосіб її переведеня ще не усталений.

Турецький парламент, котрий радив від кількох місяців в Царгороді і ухвалив ряд законів, звязаних з т. перішною війною, відложено до 14. падолиста с. р.

Німецький парламент в Берліні розпочав недавно свої наради.

Становище Еспанії. Виступлене Португалії спричинить правдоподібно понехане нейтральности Еспанією, яка — зовсім природно — стане по стороні осередних держав. Еспанія лежить на полудне від Франції і межує з Португалією та є від неї кілька разів більша.

У Франції уступив з причини невдач міністер війни генерал Галені, а його місце заняв генерал Рібо.

В Китаю (Хінах) розпочали ся великі розрухи. Для здавлення революції вислано більше число війська.

Оголошення.

СОН не бере ся, коли томлять нас болі, коли терпимо на сильну нервовість та коли давні рани та давні болі на ново стануть відзивати ся. На такі случаи пригадуємо Феллера флюїд з рстинної есенції з м. „Ельза-флюїд“, що лагодить біль і успокоює нерви. Сей знаменитий домовий середник ділає дуже успішно при всякого рода болях, успокоює нерви та дає пожаданий сон. Більш як 100.000 письм з подяками і численні лікарські порученя стверджують високу вартість сего доброго домового середника. 12 флашок коштує оплатно до кожної місцевості 6 К. лише у антикаря **E. V. Feller, Stubica Elsaplatz Nr. 308 (Kroatien)**. Там можна замовити також Феллера лагідні, розвільнюючі рабарброві пігулки з м. „Ельза пігулки“. Они є наймилішим, розвільнюючим середником, що не дразнить кишки. 6 пуделок коштує оплатно 4 К 40 с. Сі оба дом. ві середники повинні находити ся все в дома. Всі ті, що їх пекуть нагнітки та що намагають ся ножем облегшити свої болі а через те нераз вже накоїли собі лиха, нехай памятають, що можуть собі скоро, легко і дешево помочи, накоїли замовлять собі за 1 або 2 К. Феллера плястер, що рішучо губить і вбиває нагнітки.

Всіх наук лінарських
Др. ЛУКА САФІЯН
у Львові, ул. Каспра Бочковського ч. 2.
(бічна горішної Городецької)
принймає хорих від 2—4 год. по пол.

КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКО-ТОРГОВЕЛЬНИХ СПІЛОК
Львів, вул. Зіморовича ч. 20,

як торговельний Синдикат і одинокий орган торговельний товариства господарськ. „Сільський Господар у Львові, пригадує і повідомляє своїх П. Т. Відборців, членів своїх і „Сільського Господаря“, свої спілки і філії та кружки „Сільського Господаря“ і усіх П. Т. Рільників, що як доси, так і тепер доставляє зі своєї централі у Львові і зі складів в Перемішли, Стрию і Коломиї усе в рільнім господарстві потрібне.

Під пору поручає машини рільничі, желізні вироби, штучні погної, насіне, макухи. Замовлене полагаджує в міру запасів і товарого руху за готівку з гори, або за посліплатою.

КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКО-ТОРГОВЕЛЬНИХ СПІЛОК
у Львові, вул. Зіморовича ч. 20
поручає
„ПІД ВЕСНЯНІ ЗАСЇВИ“
суперфосфат мінеральний від 15 до 20 проц., кістяний від 16 до проц. і розтворену мучку кістяну, в котрій находить ся побіч фосфорового квасу і азот.
Цінники і услія продажі висилаєть ся на жадане.

Матеріяли до календаря „ПРОСВІТИ“ на р. 1917.

З огляду на те, що календар „Просвіти“ на рік 1917 має появити ся значно скорше, ніж се було можливо зробити в сїм році, проге Товариство „Просвіта“ просить Вп. наших письменників надсилати:

1. Оповіданя, новелі, нариси і т. п. найбільше на пів аркуша друку, зглядно на 450 віршів у два стопи (8 сторін друку) теперішнього формату календаря.
2. Короткі статі на актуальні теми, ілюстровані змозі фотографічними знімками або вільноручними рисунками.
3. Фотографії відзначених військовою властю Укр. Січ Стрільців, а крім сего також жовнірів які поза У. С. С. служать в армії, осіб, котрі, перед війною визначили ся громадянською діяльністю, з додатком найважійших дат з життя і діяльности.
4. Військову термінологію (зброя, походи, поділ війск, поодинокі частини оружя і т. п.)
5. Фотографічні знімки всего на тепер є актуальне.
6. Самостійні, власноручні рисунки пригожі для календаря.

Приняті твори будуть ремулеровані після прийатої товариством норми. Присилати належить найдальше до кінця цвітня 1916 на адресу:

Товариство „Просвіта“
у Львові, РИНОК ч. 10.

СІР ДОМАШНІЙ

для доставки до наших бараків та борів, закупимо у всякій кількості. Зголошення просимо слати до

Склад Краєвого Союзу Господарсько-молочарського у Львові, Ринок ч. 10 (Дім „Просвіти“).

Перед весняними роботами.

Насіння всякого рода городовин і цвітів, конюшини, трав, пашних буряків, вики і т. п.

Штучні погної; томасину, сіль потасову і суперфосфати доставляє для спілок, крамниць, філій та кружків „Сільського Господаря“ і поодиноких господарів

Склад Краєвого Союзу господарсько-молочарського у Львові, Ринок ч. 10 (Дім „Просвіти“).

Просимо о вчасні замовлення.

Для філій і кружків „Сільського Господаря“ поручаємо збірні замовлення.

Бульбу на їду

у вагон. посылках купує „КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКО-ТОРГОВЕЛЬНИХ СПЛОК“ у Львові, ул. Зіморовича ч. 20.

Українське Педагогічне Товариство

Львів, ул. Мохнацького ч. 12.

повідомляє, що так само як перед війною так і тепер, продає і висилає поштою або залізницею, свої видавництва (книжки).

З найновіших видань під сю пору — поручає багато ілюстровану, красну книжку (8 ка 224 стор. друку) „Коротка географія України“ — Ціна брошурованого примірника 3 кор. — оправленого 3 К 50 сот. — рекомендована оплата почти 50 сот.

Ріжні формати і роди українських молитвенників для молодіжи в ціні по: 50, 60, 70 і 90 сот. і по 1 кор. 20 сот.

На жадане висилає свій ілюстрований цінник видавництва.

Книжки висилає за попереднім надісланням грошей і оплати поштової 80 сот. за 5 кілгр. ваги.

Краєвий Союз господарсько торговельних :: :: Спілок, Львів, Зіморовича ч. 20. :: ::

ДО П. Т. ДОВЖНИКІВ.

Просимо отсим усіх наших П. Т. Відборців, які залягають у нас з довгами, щоби помисли наших давніших обіжників як найскорше їх сплачували, бо через проволоку в заплаті ростуть відсотки, яких від залягаючих квот мусимо від наших П. Т. Відборців домагати ся.

Львів, 19. лютого 1916.

ДИРЕКЦІЯ.

НОВІ КНИЖОЧКИ.

Коштом та заходом Загальної Української Культурної Ради, яка заспокоює духові потреби українських збігців в часі війни, а особливо на еміграції, появились ось такі видання:

1. Богдан Лепкий: „З великих днів“ — В борбі за волю. Літературна збірка з ілюстраціями. Ціна 30 сот.
2. Філарет Колесса: „Воєнні Квартети“ на мужський хор, до сучасних поезій Б. Лепкого, Осипа Маковця, Василя Щурата. Присвята Українським Січовим Стрільцям. Ціна 2 К.
3. Св'ящ. Ол. Коренець: Молитвенник для жовнірів Українців Католіків. Ціна опр. 1 К. Розважання з нагоди війни 40 сот.
4. Др. В. Щурат — Ф. Колесса: Жовнірські Пісні О. Ю. Федьковича. З нотами. Ціна 40 сот.

Згадані книжки набувати можна по означеній вище ціні за попереднім надісланням грошей, в канцелярії Загальної Української Культурної Ради, Відень VIII., Strozzigasse 32/12.

Лен і коноплі.

Насіння льну і конопель доставляє на весняний сезон

Склад Краєвого Союзу Господарсько-молочарського у Львові, Ринок ч. 10 (Дім „Просвіти“).

Не треба встидати ся, щоби не стати ся калікою на все, але як має ся пропуклину („брух“) на животі або на пахвині з правої, а часом з лівої сторони, а може опала аж в діл, то треба прислати міру ниткою довкола тіла через бедра і замовити бандаж пружиново-гумовий за 6 або 8 корон або англійський за 12 до 16 корон, а чоловік виратує ся буде міг тяжко працювати. Муштини дістають пропуклину з праці, жінки з праці або при породі, діти з крику або від скоків. Замовляючи бандаж, треба описати як велика пропуклина, від якого часу, подати вік і занятє хорого. Висилає ся за посліплатою в скриночці, а не подає ся, що є в середині.

М. З. Полячек, Самбір, ч. 17.

КАЇНІТ

у посылках цілогононих по К 220. за 100 сот. мт. без мішків зі стації Калуш доставляє КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКО-ТОРГОВЕЛЬНИХ СПЛОК

:: :: у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. :: ::

ВІСТНИК СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

:: :: WIEN VIII., JOSEFÄDTERSTRASSE 79. :: ::

Виходить що тижня в неділю, в розмірі 8 до 16 стор. великого формату. Рік видання III. Річна передплата виносить 10 К. (4 рублі), піврічна 5 К. (2 рублі), квартална 3 К. (1.20 рубл.), ціна продинокних чисел 15 сот. (8 коп.), подвійних чисел :: :: :: 30 сот. (15 коп.) :: :: ::

Краєвий уголь

в посылках цілогононих доставляє Краєвий Союз Господарсько-торговельних Спілок у Львові, вул. Зіморовича ч. 20.

по ціні К 180 :: Артур :: Бори :: Яворнио :: а К 190 :: Кристина :: за 10.000 кг льоконопальня, за готівну з гори.

:: :: :: Близші услівя на жадане. :: :: ::

ВЖЕ ВИЙШОВ Календар „Просвіти“ на рік 1916.

Одинокий український Календар на рік 1916.

Обнімає: 18 аркушів друку великого формату.

Містить: багато оповідань з теперішньої великої доби: в жатя українських героїв жовнірів і стрільців на полі бою і по шпиталях; в жатя українсько о населеня на провінції і у Львові під панованем відвічного ворога України; в жатя переселенців у Відни, Прагу, Іміді, Вольфсберзі; українські делегати в чужих краях; історичні сиомини з країв, добытых сьловними військами, і багато иншого цікавого матеріалу сучасної доби. Поезії найзатнітійших наших поетів, численні ілюстрації майже на кожній стороні; оригінальна окладинка — стрілець в прапором

Ціна: 2 корони, а для членів Товариства, що зложили членську вкладку (4 кор.) за рік 1916, ціна знижена на 1 кор. 50 сот. На поштову пересалку треба долучити 10 сот. або 45 сот. на пересалку рекомендовану.

На кредит, за посліплатою ані в коміс Календарів не висилаєт ся

Замовлення слати на адресу: Канцелярія Товариства „Просвіта“ Львів, Ринок ч. 10.

Також можна Календар набути в Книгарни Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

Феллера дуже добре ділающий, відсвіжуючий флюїд з ростиной есенції з маркою

„ELSA-FLUID“ усуває болі членів.

12 флашок оплатно 6 кор. Аптікар Е. V. Feller Stubica Elsaplata Nr. 308 (Kroatien). Більш як 100.000 листових подяк і лікарських поручень.

ВЖЕ ПОЯВИВ СЯ :: СТІННИЙ КАЛЕНДАР ::

„СВОБОДИ“

НА РІК 1916

дістати можна в нигарнях і трафінах :: :: по ціні 30 сот. за примірник. :: ::

Адміністрація „Свободи“ Львів, Ринок ч. 10. висилає за попереднім надісланням готівки 10 штук за 2 корон, 20 штук за 4 кор., 30 штук за 6 корон.

Просимо спішити ся, бо за

--- пас не великий. ---

АСЕКУРУЙТЕ СВОЄ МАИНО ВІД ОГНЮ В

„ДНІСТР“

Кожний Українець повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народа.

Кожний Українець повинен асекурувати оя тільки в товаристві взаїмних обезпечень

„Дністер“

Нема жадного иншого українського товариства асекураційного, тільки один

„Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпеченя селянських будинків.

„Дністер“ звертає кождорічний чистий зис своїм членам.

„Дністер“ оцінює та виплачує шкоди по огні скоро і ретельно, а на членів оцінкової комісії запрошує все двох господарів.

„Дністер“ дає підмоги українським школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в „Дністрі“ можуть дістати позичку у всіх великих банках і в товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ виносять в кінцем 1913 року 4,473,970 кор. н.

В „Дністрі“ можна обезпечити від крадени з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, ціні папери і векслі за дешевю оплатою премії.

Адреса „Дністра“:

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, у власнім домі ул. Руська ч. 20. Тел. 788.